Informacija apie ruošiamą Lietuvos atsinaujinančių energijos išteklių įstatymą

Seminaras “Bioenergijos gamyba ir vartojimas Lietuvoje” esama padėtis ir perspektyvos”

Inga Konstantinavičiūtė
LEI, Kaunas 2009 m. gruodžio 17 d.

TURINYS

- Įstatymo paskirtis ir tikslai
- Nacionalinis AEI naudojimo veiksmų planas
- Pagrindinės įstatymo nuostatos
- Paramos schemos

Įstatymo paskirtis ir tikslai

Šiuo įstatymu nustatoma bendra skatinimo naudoti AEI sistema, siekiant

- ✓ garantuoti ***darnų aprūpinimą energija***,
- ✓ skatinti ***tolimesnį šilumos, elektros, degalų gamybos naudojant AEI technologijų diegimą ir vystymąsi bei tokios energijos naudojimą***, atsižvelgiant į aplinkos apsaugą, priklausomybės nuo iškastinių energijos išteklių ir energijos importo mažinimą.

Pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad AEI dalis bendrame galutiniame energijos suvartojime ***2020 m. sudarytų ne mažiau kaip 23%.***

Įstatymas reglamentuos šiuos sektorius

- ✓ AEI naudojimą elektros energijos gamyboje
- ✓ AEI naudojimą šilumos/vėsumos energijos gamyboje
- ✓ AEI naudojimą transporto sektoriuje

Nacionalinis AEI naudojimo veiksmų planas

Tikslas – nustatyti AEI suvartojimo nacionalinius planinius rodiklius (elektros; šilumos/vėsumos; transporto sektoriuose) ir atitinkamas priemones šiems rodikliams pasiekti.

Veiksmų planas turi būti pateiktas EK iki **2010 m. birželio 30 d.**

Tarpiniai nacionaliniai planiniai rodikliai:

✓2011-2012 m. – ne mažiau kaip 16,6 %;

✓2013-2014 m. – 17,4 %;

✓2015-2016 m. – 18,6 %;

✓2017-2018 m. – 20,2 %.

Savivaldybių AEI naudojimo veiksmų planų tikslas – nustatyti savivaldybių įgyvendinamas priemones nustatytiems nacionaliniams planiniams rodikliams pasiekti.

Elektros energijos gamybos, naudojant AEI, plėtra ir prijungimas prie tinklų

- ✓ **Leidimai** elektros energijai gaminti naudojant AEI išduodami LR Elektros energetikos įstatymo nustatyta tvarka;
- ✓ Tinklo operatorius privalo **pirmumo teise** prijungti AEI elektros įrenginius; per **30 kalendorinių dienų** privalo išduoti technines sąlygas naujų AEI pajėgumų statybai ar esamų plėtrai;
- ✓ Tinklo operatorius privalo **pirmumo teise perduoti ir paskirstyti** į tinklą teikiamą AEI-E;
- ✓ Tinklo operatorius įpareigojamas nedelsiant, atsižvelgiant į esamą techninę būklę, **optimizuoti ir plėsti tinklo sistemą** bei **didinti tinklo pajėgumą**;
- ✓ Visa AEI-E **superkama pirmumo teise**.

AEI-E supirkimas

AEI-E skatinama taikant **fiksuotų supirkimo tarifų** ir išimtinais atvejais – mokamų **priemokų** paramos schemą.

Supirkimo tarifus ir priemokas nustato VKEKK.

Priemokos mokamos:

- Gamintojui, kurių elektrinės prijungtos prie elektros tinklų ir kurių dalis ar visa AEI-E suvartojama gamintojo ūkinėms reikmėms;
- Kietąjį biokurą naudojančioms elektrinėms ir kitoms elektrinėms, kurių veikla yra sąlygojama kintamų kaštų, prie supirkimo tarifo papildomai mokama priemoka, atitinkanti kintamų kaštų dalį.

Priemoką kiekvienais metais perskaičiuoja ir nustato VKEKK.

Supirkimo tarifai (1)

Supirkimo tarifai ir priemokos diferencijuojamos pagal AEI technologijas ir galias:

Hidroelektrinės:	a) < 100 kW b) 100-1000 kW c) 1000-10 000 kW d) > 10 000 kW
Vėjo elektrinės:	a) < 30 kW (veikiančios sausumoje) b) 30-250 kW (veikiančios sausumoje) c) > 250 kW (kurios pastatytos Kretingos, Skuodo, Palangos, Klaipėdos, Neringos, Šilutės, Pagėgių ir Tauragės savivaldybėse, veikiančios sausumoje) d) > 250 kW (kurios pastatytos kitose savivaldybėse) e) veikiančios jūroje
Biokuro elektrinės:	a) kietojo biokuro < 150 kW b) kietojo biokuro 150-500 kW c) kietojo biokuro 500-5000 kW d) kietojo biokuro > 5000 kW e) biodujų < 150 kW (išskyrus biodujas iš sąvartynų ir nuotekų valymo) f) biodujų 150-500 kW (išskyrus biodujas iš sąvartynų ir nuotekų valymo) g) biodujų 500-2000 kW (išskyrus biodujas iš sąvartynų ir nuotekų valymo) h) biodujų > 2000 kW (išskyrus biodujas iš sąvartynų ir nuotekų valymo) i) sąvartynų biodujų j) nuotekų valymo atliekų biodujų
Fotoelektrinės:	a) < 30 kW b) 30-100 kW c) 100-1000 kW d) > 1000 kW

Supirkimo tarifai (2)

- ✓ Supirkimo tarifai ir priemokos **peržiūrimi**, atsižvelgiant į AEI-E plėtrą ir šios plėtros atitiktį Nacionaliniame AEI veiksmų plane nustatytiems tikslams.
- ✓ **Peržiūrėti supirkimo tarifai taikomi** tik toms elektrinėms, kurioms leidimas suteiktas po supirkimo tarifų pakeitimo dienos.
- ✓ Garantuotas nekintantis supirkimo tarifas ir priemoka – **12 metų.**

Elektrinių prijungimo prie tinklų nuolaidos

Gamintojams kompensuojama prijungimo prie tinklo išlaidų:

- 80% elektrinėms, kurių galia <30 kW;
- 60% elektrinėms, kurių galia 30-250 kW;
- 40% elektrinėms, kurių galia >250 kW (kai nereikia plėsti tinklo);
- 0% elektrinėms, kurių galia >250 kW (kai reikia plėsti tinklą).

Šilumos/vėsumos gamybos, naudojant AEI, plėtra ir naudojimas

- ✓ Aprūpinimas šiluma organizuojamas remiantis savivaldybių ruošiamais ir tvirtinamais šilumos ūkio **specialiaisiais planais**, kurie rengiami atsižvelgiant į nacionalinius rodiklius.
- ✓ Savivaldybės **privalo įtraukti AEI-Š** naudojimą į miestų ar rajonų infrastruktūros ir pastatų atnaujinimo planavimą.
- ✓ Šilumos tiekėjas **privalo prijungti visų** pageidaujančių nepriklausomų gamintojų AEI-Š įrenginius prie šilumos perdavimo tinklų, kai AEI-Š energija pakeičia energiją iš iškastinio kuro.
- ✓ Šilumos tiekėjas **privalo supirkti visą pagamintą AEI-Š**, išskyrus tuos atvejus, kai AEI-Š kiekis viršija sistemos vartotojų šilumos poreikį.

Energijos, pagamintos naudojant AEI, kilmės garantijos

- ✓ **Kilmės garantija** išduodama standartiniam vienetui pagamintos ir pateiktos į tinklus AEI-E ir AEI-Š.
- ✓ Kilmės garantijos **paskirtis** – įrodyti galutiniam vartotojui, kokią teikėjo tiekiamos energijos dalį sudaro AEI.
- ✓ **Energijos tiekėjas** ne rečiau kaip vieną kartą per metus galutiniam vartotojui pateikia informaciją apie tai.
- ✓ Kilmės garantijos išduodamos, perduodamos ir panaikinamos **elektroniniu būdu**.
- ✓ Kitų ES šalių išduotos **kilmės garantijos pripažįstamos**, kai galutiniam vartotojui reikia įrodyti, kokią teikiamos energijos dalį sudaro AEI.

Dujos iš AEI

✓ Nuo 2016 m. sausio 1d. kaulininkystės kompleksuose, kuriuose kiaulių skaičius siekia **20 tūkst. vienetų** ir daugiau turi būti įrengtos **biodujų jėgainės**. Ši pareiga netaikoma, jei susidarančios organinės atliekos utilizuojamos kitu aplinkosauginiu požiūriu tinkamesniu būdu. Asmenys nesilaikantys šio reikalavimo **moka baudą**.

✓ Dujų perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai **privalo sudaryti sąlygas dujų iš AEI** tiekimui į gamtinių dujų tinklus.

✓ Dujų iš AEI šaltinio prijungimo prie tinklų kaina yra lygi laimėjusio viešąjį pirkimą rangovo atliktų darbų kainai, taikant **40% prijungimo mokesčio nuolaidą**.

✓ Dujų iš AEI supirkimo į gamtinių dujų tinklus **kainą** nustato VKEKK.

AEI gamybos bei naudojimo plėtra transporto sektoriuje

- ✓ Transporto sektoriuje **skatinama naudoti** biodegalus, biodujas, elektros energiją, vandenilį ir kitą alternatyvų kurą.
- ✓ Valstybės institucijos, įstaigos, įmonės, įsigydamos automobilius, **pirmenybę teikia automobiliams, naudojantiems AEI**, elektros energiją, vandenilį ir hibridinėms transporto priemonėms.
- ✓ Savivaldybės užtikrina, kad **viešajame transporte** būtų naudojamos transporto priemonės, naudojančios AEI.
- ✓ Vyriausybė ar jos įgaliota institucija **nustato leidžiamą/privalomą biodegalų dalį mišinyje su degalais**, pagamintais iš naftos.
- ✓ Biodegalai turi atitikti **tvarumo kriterijus**.

AEI plėtros specialiosios programos (1)

AEI naudojimui skatinti sudaroma **Nacionalinė AEI plėtros specialioji programa** ir **savivaldybių AEI plėtros specialiosios programos**.

Programos lėšos kaupiamos atskiroje Valstybės iždo sąskaitoje / atskirose savivaldybių sąskaitose.

Finansavimo šaltiniai:

- 30% (10%) akcizo pajamų, gautų už tradicinius energijos išteklius;
- 30% (15%) pelno mokesčio, gauto iš biokuro gamintojų ir tiekėjų bei energijos iš AEI gamintojų;
- pajamos gautos už statistinius pervedimus;
- 40% lėšų iš Klimato kaitos specialiosios programos ir kt.lėšos.

AEI plėtros specialiosios programos (2)

Šios programos lėšų panaudojimas:

- **Kietojo biokuro, biodujų ir kt. AEI** naudojamų šilumos/vėsumos gamybai projektams finansuoti;
- **Biodujų** gamybos, gavybos, gryninimo, valymo projektams finansuoti;
- **Transporto priemonių, naudojančių AEI**, įsigijimui finansuoti;
- **Geoterminės energijos** projektams finansuoti;
- **Biokuro** gamybai remti;
- **Mokslo tiriamiesiems darbams**, susijusiems su moksliniais tyrimais AEI srityje, finansuoti ir kt.

Reikalavimai AEI įrangai

AEI naudojantys įrenginiai ir sistemos, kuriems taikomos paramos schemos, turi atitikti šiems įrenginiams ir sistemoms nustatytus **techninius reikalavimus.**

Skatinama naudoti **biomasės technologijas**, kai jų efektyvumas ne mažesnis kaip:

- 85% - buitinėms ir komercinėms reikmėms;
- 70% - pramoninėms reikmėms.

Skatinama naudoti **šilumos siurblius** atitinkančius nustatytus ekologinius kriterijus.

Skatinama naudoti sertifikuotus **saulės šilumos energijos įrenginius**.

Teritorijų planavimas ir statyba

Nedideles galios elektrinių (iki 250 kW), naudojančių AEI, projektavimui ir statybai taikomi supaprastinti reikalavimai, įskaitant reikalavimus dėl detaliųjų planų rengimo, pagrindinės tikslinės žemės paskirties keitimo, statybos leidimo gavimo bei poveikio aplinkai vertinimo.

Statinio statusas netaikomas šiems įrenginiams:

- ✓ <1000 kW galios kogeneracinės biokuro elektrinės ir biokuro katilinės, kurios pilnai sukomplektuotos specialiuose kilnojamuose konteineriuose;
- ✓ < 10 kW galios vėjo elektrinėms;
- ✓ < 10 kW galios fotoelektrinėms;
- ✓ Saulės kolektoriams ir šilumos siurbliams.

Tarptautinis bendradarbiavimas

- Statistiniai perdavimai tarp LR ir kitų ES šalių;
- Bendri projektai su kitomis ES šalimis;
- Bendri projektai su trečiosiomis šalimis;
- Bendros paramos schemos su kitomis ES šalimis.

Ačiū už dėmesį!

Inga Konstantinavičiūtė

Lietuvos energetikos institutas

inga@mail.lei.lt